

Cal Xiu

Castell de l'Areny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Al sud del terme municipal.
Emplaçament: A la C-26, agafar la carretera que porta a Castell de l'Areny, seguir uns 1,87 km.
Alçada: 738

Coordenades:

Latitud: 42.15221
Longitud: 1.94544
UTM Est (X): 412872
UTM Nord (Y): 4667214

Classificació

Número de fitxa: 08057 - 16
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle: XVIII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat: Privada
Titular: 08056A005000390000WM
Autoria de la fitxa: Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dv., 13/02/2015 - 01:00

Descripció

La masia està conformada per l'estructura de la casa i l'antic paller adossat al seu costat sud-oest. La casa és de planta rectangular, amb coberta a dos vessants amb el carener perpendicular a la façana principal que està orientada entre sud i sud-est, consta de planta baixa, planta primera i segona, i unes petites golfes. Pel que fa a l'estructura de l'antic paller, és de planta rectangular i consta de dos nivells, planta baixa i planta primera que és directament sota coberta; aquest volum està adossat a la casa pel seu costat sud-oest i té coberta a un sol vessant. Pel que fa a les obertures, actualment mostren una distribució força regular en façana força regular i una tipologia bastant uniformitzada, en part fruit de la restauració realitzada fa uns anys. Així, a la façana principal trobem, al centre, la porta d'entrada amb brancals de maó massís i llinda de fusta, a cada costat una finestra, la de ponent conserva la seva estructura original formada per lloses i la de llevant amb alguna modificació, és de llinda plana de fusta i llosa a la l'ampit. A la planta primera i segona les obertures són dues per planta, amb llinda plana de maó massís posat a plec de llibre i brancals també de maó; les dues de la planta segona no han estat modificades; a la resta de façanes hi trobem aquesta mateixa tipologia. A nivell de golfes trobem una petita finestreta al centre de la façana principal, just sota el carener, amb maó en part del seu contorn. A la façana de llevant, la finestra de la planta segona tampoc ha estat modificada. A l'estructura del paller, només hi ha la porta d'accés a planta baixa, situada també a la façana més sud, és de llinda plana de fusta i brancals del mateix mur. A la planta primera hi ha una gran obertura a manera de galeria que obra cap a ponent, a la façana principal antigament també hi havia hagut una gran obertura típica dels pallers, avui cegada.

L'estructura de la casa és bastida adossada al terreny natural per la part posterior, fet que determina que l'alçada visible de les seves façanes sigui diferent.

A l'interior, l'edifici conserva part de l'enllosat de la planta baixa, així com l'estructura de l'escala i gran part dels elements que configuren els forjats, excepte els paviments. La casa mostra una distribució en dues crugies orientades nord-sud i separades per una gran jàssera a cada planta que es recolza a façanes sud i nord, i sobre la qual descansen les bigues perpendiculars dels forjats. A planta baixa el forjat és amb empostissat de taulons entre bigues. També es conserva alguns dels envans de distribució, destacant el de la planta primera, el qual també conserva els muntants de fusta de les antigues portes. Pel que fa a l'ús dels espais, actualment és una casa de turisme rural i per tant, s'ha adaptat a les noves necessitats. A planta baixa, que antigament era utilitzada com magatzem i pel bestiar, s'hi identifica l'estructura de banqueta d'una de les menjadores, i també unes fornícules al mur. A la planta primera, la zona de la llar de foc ocupa el mateix lloc on hi havia hagut el foc a terra, amb el forn de pa al costa. Cal dir que el forn conserva l'estructura exterior de cos exempt adossat a l'angle nord-oest de la casa i conserva en molt bon estat la cambra de cocció, formada per enllosat i cúpula també de lloses i pedra tosca. Cal anotar que, tal i com ens ha explicat la propietat, les peces que conformen la boca del forn no són les d'aquesta casa. En aquesta planta primera, les finestres de la façana principal tenen festejadors.

L'escala d'accés fins la planta primera és de graons de pedra, i fins la segona de maó massís.

La distribució és més o menys la mateixa que hi havia, tot i que amb algunes modificacions i adaptacions. Actualment la planta primera està comunicada amb el nivell superior de l'antic paller, conformant un espai de tipus galeria.

Observacions:

Masia situada entre la carretera que porta a Castell de l'Areny i la Riera de Vilada.

La masia conserva dues fonts en bon estat , tot i que es veu que en tenia una tercera a l'altra banda de la riera.

Història

Cal Xiu és una masoveria que forma part de la masia les Eres de Vilada (dins el terme municipal de Vilada), la qual a més, havia tingut altres masoveries. La masia de Cal Xiu es correspon amb un model de

masoveries que es generalitzen a partir del segle XVIII i XIX. Les característiques arquitectòniques de l'edifici només ens permeten identificar que la casa ha tingut dues fases constructives. En origen tindriem una petita caseta amb el mateix volum de planta, però d'alçada menor, només planta baixa i planta primera ja directament sota-coberta, o tant sols amb una petita golfa. En aquest període ja es deu construir el petit paller adossat al costat de ponent. No es disposa de prou elements per aportar una data concreta d'aquesta primera fase però podria correspondre al segle XVIII.

Amb posterioritat, la casa es va ampliar en alçada fins al nivell actual. Aquesta fase d'ampliació, pot correspondre a una fase més aviat de finals de segle XIX o inicis del XX. D'aquest moment mostra altres elements, com acabats de maó massís de les obertures (les de la planta segona, ja que la resta són reformades posteriorment), i a l'interior, entre altres, el darrer tram de l'escala i alguns dels envans.

Ja a finals del segle XX la casa va ser reformada i posteriorment reconvertida en masia de turisme rural. En el context de les darreres reformes, les finestres de la planta primera es van modificar i uniformitzar seguint les pautes de les de la planta segona, desconeixem si amb anterioritat els elements que les conformaven ens podien aportar més concreció cronològica del moment de construcció de la masia.

A nivell documental, Cal Xiu consta referenciada ja al segle XVIII, en concret en les anotacions del compliment pasqual de la parròquia de Sant Vicenç de Castell de l'Areny. Del segle XIX consten altres referències, bàsicament només cites en documentació conservada al fons de l'arxiu municipal, com és en un llevador, identificat amb el núm. 5 i amb data de 14 de novembre del 1858, en el que hi consta un ampli llistat de cases del terme municipal entre les quals, Cal Xiu.

En els registres de matrícules industrials conservats a l'arxiu municipal hi consta un document de l'11 de juliol de 1889, referent a "Nota del que paguen els molins, telers i hostals de Castell". En aquest hi consta l'anotació de Cal Xiu en el que hi figura un teler.

En una relació d'habitants de Castell de l'Areny (Cèdula) datada a 14 de gener de 1898 hi consta que Cal Xiu, identificada amb el número 48.

Una altra notícia documental, és la referent a la inscripció notarial del 1902 on es registra la "Casa, manso y heredad llamada Cal Xiu "; anotació que ens aporta la informació de que constava de quatre quarteres de terra de conreu, també s'hi aporten els límits, la referència a la propietat, que en aquest moment ja, forma part de Ramon Picas i Muntades el qual l'havia rebut per herència i donació del seu pare.

Bibliografia

TORRES, C.A.(1905) . "Itinerari per les Valls Altes del Llobregat. Berguedà", p. 167, Barcelona.

Enllaços d'interès:

<http://www.calxiu.com/>

